

Kohtuasi C-900/19**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

6. detsember 2019

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Conseil d'État (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

29. november 2019

Kaebajad:

Association One Voice

Ligue pour la protection des oiseaux

Vastustaja:

Ministre de la Transition écologique et solidaire

Menetlusse astuja:

Fédération nationale de la chasse

---

1. Vaidluse ese ja asjaolud

- 1 Prantsusmaa õigusnormid lubavad riigi kaguosa viies departemangus kasutada linnuliimi, et püüda hobu-, hall-, laulu-, vainu- ja muustrastaid peibutislindudeks, ning seda tingimustel, mida on täpsustatud määruses, milles on eelkõige ette nähtud, et ministeeriumi määrusega määratakse kindlaks nende aastane maksimaalne arv.
- 2 Kaks loomakaitseühingut on linnuliimi kasutamise vastu, sest see on nende arvates julm püügimeetod, ja niisuguste linnuliikide püüdmise vastu, mille puhul näitab teaduslike teadmiste areng, et nende populatsioon on oluliselt vähenenud ja nad on kannatuste suhtes tundlikud.

- 3 Nad esitasid Conseil d'État'le (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) kaebuse õigusnormide peale, mille kohaselt on linnuliimi kasutamine lubatud.
- 4 Fédération nationale des chasseurs (riiklik jahimeeste liit) astus vabatahtlikult menetlusse ja palus jätta kaebuse rahuldamata.
- 5 Olles analüüsinud eelkõige väiteid, et on rikutud loodusliku linnustiku kaitset käsitleva direktiivi sätteid ja eesmärke, peatab Conseil d'État (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) menetluse ja esitab Euroopa Kohtule kaks tõlgendamisküsimust.

2. Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Euroopa Liidu leping (edaspidi „ELL“)

- 6 Selle artiklis 3 on sätestatud:

„1. [...]

3. Liit rajab siseturu. Liit taotleb Euroopa säästvat arengut, mis põhineb [...] kõrgetasemelisel keskkonnakaitse ja keskkonna kvaliteedi parandamisel. [...]“

Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“)

- 7 Selle artiklis 37 on nähtud ette:

„Keskkonnakaitse

Kõrgetasemeline keskkonnakaitse ja keskkonna kvaliteedi parandamine tuleb integreerida liidu poliitikasse ning tagada säästva arengu põhimõtte kohaselt.“

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (edaspidi „linnudirektiiv“)

- 8 Selle artiklis 2 on sätestatud:

„Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed artiklis 1 osutatud liikide arvukuse hoidmiseks tasemel, mis vastab eelkõige ökoloogilistele, teaduslikele ja kultuurilistele nõuetele, arvestades samal ajal majanduslikke ja puhkeaja veetmisega seotud vajadusi, või nende liikide arvukuse kohandamiseks vastavalt sellele tasemele.“

9 Selle artiklis 8 on nähtud ette:

„1. Käesoleva direktiivi alusel jahtida, püüda või tappa lubatud lindude suhtes keelustavad liikmesriigid kõik massilist või mittevalikulist püüdmist või tapmist võimaldavad või liigi paigutist kadumist põhjustada võivad vahendid, seadised või viisid ning esmajoones IV lisa punktis a loetletud vahendite, seadiste või viiside kasutamise.“

10 Selle artikli 9 käesolevas kohtuasjas asjakohastes osades on sätestatud:

„1. Liikmesriigid võivad teiste rahuldavate lahenduste puudumisel teha erandeid artiklite 5–8 sätetest järgmistel põhjustel:

[...]

c) lubamaks range järelevalve tingimustes ja valikuliselt teatavate lindude vähesel arvul püüdmist, pidamist või muud mõistlikku kasutamist. [...]"

11 Selle IV lisa on järgmine käesolevas kohtuasjas asjakohane säte:

„IV LISA

a)

– Linnupaelad [...], linnuliim, konksud, peibutistena kasutatavad pimedad või sandistatud elusad linnud, [...]"

Prantsusmaa õigusaktid

Code de l'environnement (keskkonnaseadustik)

12 Selle II jaotises („Jahipidamine“) on artikkel L424-4, mille käesolevas asjas asjakohased osad näevad ette:

„[...]

Et range järelevalve tingimustes ja valikuliselt oleks võimalik küttida vähesel arvul teatavaid rändlinde, lubab minister, kelle haldusalasse kuulub jahipidamine, enda kindlaks määratud tingimustel kasutada traditsioonilisi küttimisviise ja -vahendeid, mis erinevad esimeses lõigus lubatud viisidest ja vahenditest.

[...]

Linnuliim pannakse paika üks tund enne päikesetõusu ja eemaldatakse enne kella ühtteist. [...]"

17. augusti 1989. aasta määrus, mis käsitleb linnuliimi kasutamist selleks, et püüda hobu-, hall-, laulu-, vainu- ja muusträstaid peibutislindudeks Alpes-de-Haute-Provence'i, Alpes-Maritimes'i, Bouches-du-Rhône'i, Vari ja Vaucluse'i departemangus (*arrêté du 17 août 1989 relatif à l'emploi des gluaux pour la capture des grives et des merles destinés à servir d'appelants dans les départements des Alpes-de-Haute-Provence, des Alpes-Maritimes, des Bouches-du-Rhône, du Var et de Vaucluse*)

13 Selle artiklis 1 on sätestatud:

„Linnuliimi kasutamine selleks, et püüda isiklikul otstarbel hobu-, hall-, laulu-, vainu- ja muusträstaid peibutislindudeks, on lubatud Alpes-de-Haute-Provence'i, Alpes-Maritimes'i, Bouches-du-Rhône'i, Vari ja Vaucluse'i departemangus allpool kindlaks määratud range järelevalve tingimustes ja vähesel arvul, sest muud rahuldavat lahendust ei ole.“

14 Selle artiklis 4 on nähtud ette:

„Linnuliim võib jääda paika ainult jahimehe juuresolekul. Iga kinnipüütud lind puhastatakse otsekohe. Nende toimingute ajal on keelatud kanda püssi.“

15 Selle artiklis 6 on sätestatud:

„Maksimaalse lindude arvu, mille võib jahihooajal püüda, ning kui on, siis konkreetset departemangu puudutavad tehnilised täpsustused määrab igal aastal kindlaks minister, kelle haldusalasse kuulub jahipidamine.“

16 Selle artiklis 11 on sätestatud:

„Kõik kogemata kinni püütud ulukid peale hobu-, hall-, laulu-, vainu- ja muusträstaste puhastatakse ja lastakse otsekohe vabadusse.“

Ministri 24. septembri 2018. aasta määrused, mis käsitlevad jahihooaega 2018–2019

17 Nende viie määruse artiklis 1 on sätestatud vastavalt:

[Alpes-de-Haute-Provence'i, Alpes-Maritimes'i, Bouches-du-Rhône'i, Vari ja Vaucluse'i departemangus] on jahihooajal 2018–2019 hobu-, hall-, laulu-, vainu- ja muusträstaid linnuliimiga peibutislindudeks lubatud püüda maksimaalselt vastavalt [2900], [400], [11 400], [12 200] ja [15 600].

3. Poolte seisukohad

Kaebajad

- 18 Kaebajatest ühingud väidavad, et Prantsusmaa õigusnormidega on eiratud linnudirektiivi artikli 9 lõiget 1 eelkõige seepärast, et on lubatud traditsiooniline mittevalikuline küttemisviis. Ligue pour la protection des oiseaux (linnukaitseühing) nõuab sellega seoses eksperdi nimetamist, et tehtaks kindlaks, milline on viimastel jahihooaegadel linnuliimi abil kogemata kinni püütud selliste lindude osakaal, kes ei ole linnud, keda on lubatud püüda. Lisaks ei ole nendes õigusnormides põhjendatud väidetavat muu rahuldava lahenduse puudumist peale nendega lubatud linnuliimi kasutamise.
- 19 Kaebajad meenutavad kõigepealt, et linnudirektiivi artikliga 8 on massilise või mittevalikulise püüdmise viisid ja eelkõige linnuliim keelatud. Linnudirektiivi artikliga 9 on liikmesriikidel siiski lubatud teha sellest keelust erand „teiste rahuldavate lahenduste puudumisel“ teataval hulgal põhjustel ning konkreetselt punkti c kohaselt selleks, et võimaldada püüda valikuliselt teatavaid linde vähesel arvul.
- 20 Nad lisavad, et Euroopa Kohus on märkinud, et „riigisisese õigus- ja haldusnormid [peavad] selleks, et pädevad asutused teeksid direktiivi 2009/147 artiklis 9 sätestatud erandeid alati kooskõlas liidu õigusega, olema koostatud nii, et nendes sätestatud erandite kohaldamine vastab õiguskindluse põhimõttele. Seetõttu peavad riigisisese vastava valdkonna õigusnormid nägema ette erandi tegemise tingimused selgesti ja täpselt ning kohustama ametiasutusi, kellele nende kohaldamise kohustus on pandud, neid arvesse võtma. Seoses erandite tegemisega, mida tuleb tõlgendada kitsalt ning mis paneb iga erandi osas nõutavate tingimuste täitmise tõendamise kohustuse vastava otsuse teinud ametiasutusele, on liikmesriigid kohustatud tagama, et mis tahes kaitsealuseid liike puudutavat tegevust lubatakse ainult siisuguste otsuste alusel, millel on täpne ja piisav põhjendus, milles on viidatud direktiivi artikli 9 lõigetes 1 ja 2 sätestatud põhjustele, tingimustele ja nõuetele“ (21. juuni 2018. aasta kohtuotsus komisjon vs. Malta, C-557/15, EU:C:2018:477, punkt 47 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 21 Prantsusmaa ametiasutused lubavad linde linnuliimi abil püüda aga tingimustes, mis ei kujuta endast range järelevalve tingimusi, kuigi see püügimeetod ei ole valikuline, ilma et nad oleksid püüdnud selgitada välja, kas on olemas mõni muu rahuldav lahendus, ning ilma et nad oleksid tõendanud, et lubatud püük kujutab endast püüki vähesel arvul.
- 22 Lisaks ei saa eesmärk kaitsta või säilitada traditsiooniliste lindude püüdmise ja surmamise vahendite, seadiste või viiside kasutamist puhtalt puhkeaja veetmisega seonduvatel eesmärkidel üksi õigustada muu rahuldava lahenduse väidetavat puudumist direktiivi artikli 9 tähenduses, mis võimaldab teha erandi direktiivi artiklis 8 sätestatud keelust kasutada teatavaid küttemisviise.

Vastustaja ja menetlusse astuja

- 23 *Ministre de la Transition écologique et solidaire* (ökoloogilise ja solidaarse ülemineku minister) ning riiklik jahimeeste liit paluvad jätta kaebuse põhjendamatus tõttu rahuldamata.

4. Conseil d'État' (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) hinnang

Erandina lubatud küttimisviisi valikulisus

- 24 Keskkonnaseadustiku artiklist L424-4 koostoimes 17. augusti 1989. aasta määruse artiklitega 1, 4 ja 11 ilmneb, et niisuguse traditsioonilise püügiviisi nagu linnuliimi kasutamine viies asjaomas departemangus valikulisuse tagamiseks peab jahimees, kellel on lubatud kasutada linnuliimi, viibima pidevalt oma seadiste lähedal, eelkõige selleks, et teha kindlaks, milliseid liike kohapeal leidub; vältida seda, et muud liigid peale hobu-, hall-, laulu-, vainu- ja muusträstaste lähenevad seadistele, ning olla vajadusel suuteline puhastama ja laskma otsekohe vabadusse muudesse liikidesse kuuluvad linnud, kes on vaatamata nende ettevaatusabinõudele kogemata kinni püütud, kuivõrd linnuliimi kasutamine on põhimõtteliselt püügiviis, millega ei kaasne surm.
- 25 Euroopa Kohus, kellele esitati liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi, mis puudutas tookordseid Prantsusmaa õigusnorme, mis olid väga sarnaseid praegustele, otsustas 27. aprilli 1988. aasta kohtuotsuses komisjon vs. Prantsusmaa (252/85, EU:C:1988:202, punktid 29 ja 30), et „tuleb märkida, et Prantsusmaa õigusnormid, mis käsitlevad rästaste ja põldlõokeste püüdmist teatavates departemangudes, on väga täpsed õigusnormid. Eespool viidatud määrustes on püügilubade andmise suhtes kindlaks määratud suur hulk piiravaid tingimusi. Lisaks tuleb tõdeda, et komisjon ei ole tõendanud, et Prantsusmaa õigusnormid võimaldavad püüki, mis ei sobi kokku teatavate lindude mõistliku kasutamisega vähesel arvul. Komisjon ei ole nimelt vastu vaielnud kostaja argumendile, et püütud lindude arv moodustab asjaomasest populatsioonist imeväikese protsendi“.
- 26 Mis puudutab aga linnudirektiivi artiklit 9, siis 21. juuni 2018. aasta kohtuotsuses komisjon vs. Malta (C-557/15, EU:C:2018:477), mis puudutas liikmesriigi kehtestatud üht teist traditsioonilist küttimisviisi käsitlevaid õigusnorme ning mis tehti pärast ELL artikli 3 ja harta artikli 37 jõustumist, siis leidis Euroopa Kohus siiski, et need õigusnormid ei vasta tingimusele, et direktiivi artikli 8 sätetest erandi tegemiseks peab püügiviis olema valikuline; ta tugines selleks „kaaspüügi“ olemasolule, täpsustamata selle kaaspüügi ulatust. Ta otsustas lisaks, et asjaomaste õigusnormidega ette nähtud erand ei ole mõeldud „vähesel arvul“ lindude püüdmiseks, millega on rikutud ühte teist, linnudirektiivi artikli 9 lõike 1 punktis c sätestatud tingimust.

- 27 Conseil d'État (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) esitab esimese eelotsuse küsimuse mõiste „kaaspüük“ ja valikulisuse kohta, mis on linnudirektiivi artikli 9 lõike 1 punktis c sätestatud erandi puhul nõutav.

Muu rahuldava lahenduse puudumise põhjendamata jätmine

- 28 Oma 21. juuni 2018. aasta kohtuotsuses komisjon vs. Malta (C-557/15, EU:C:2018:477, punkt 51) leidis Euroopa Kohus, et linnudirektiivi artikli 9 kohaselt peab olema „täpselt ja piisavalt põhjendatud [...] teiste rahuldavate lahenduste puudumi[ne]“, mida nõuab linnudirektiivi artikkel 9.
- 29 17. augusti 1989. aasta määrus lubab aga selles kindlaks määratud tingimustel linnuliimi kasutada sel põhjusel, et kuna see küttemisviis on asjaomastes departemangudes traditsiooniline, „ei ole muud rahuldavat lahendust“ (artikkel 1), sest kõnesolev küttemisviis on departemangudes, kus see on lubatud, küttemisviisiks, keskkonnaseadustiku artiklis L424-4 sõnaselgelt nimetatud traditsiooniks.
- 30 Conseil d'État'l (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) tekib seega küsimus, kas traditsioonilise meelelahutusliku küttemisviisi kaitsmine võib tähendada juba iseenesest, et ei ole muud rahuldavat lahendust direktiivi artikli 9 lõike 1 tähenduses, ning seega on võimalik teha erand direktiivi artiklis 8 sätestatud põhimõttelisest keelust seda küttemisviisi kasutada.

5. Eelotsuse küsimused

- 31 Conseil d'État (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) esitab kaks järgmist küsimust:

1. Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiivi 2009/147/EÜ artikli 9 lõike 1 punkti c tuleb tõlgendada nii, et see ei võimalda liikmesriikidel lubada kasutada püüdmise või surmamise vahendeid, seadiseid ja viise, mis võivad tingida – kasvõi vähesel määral ja üksnes ajutiselt – kaaspüügi? Kui jah, siis missugustest kriteeriumidest – mis on seotud eeskätt selle kaaspüügi piiratud osakaalu või ulatusega, asjaoluga, et lubatud küttemisviis ei too põhimõtteliselt kaasa surma, ning kohustusega lasta kogemata püütud isendid ilma tõsiste kahjustusteta vabadusse – võib lähtuda, et pidada nende õigusnormidega kehtestatud valikulisuse kriteeriumi täidetuks?

2. Kas 30. novembri 2009. aasta direktiivi tuleb tõlgendada nii, et eesmärk kaitsta traditsiooniliste lindude küttemisviiside ja -vahendite kasutamist puhkeaja veetmisega seonduvatel eesmärkidel võib olukorras, kus kõik niisuguse erandi tegemiseks sama lõike punktis c sätestatud tingimused on täidetud, õigustada seda, et puudub muu rahuldav lahendus direktiivi artikli 9 lõike 1 tähenduses ning seega on võimalik teha erand direktiivi artiklis 8 sätestatud keelust kasutada neid küttemisviise ja -vahendeid?